

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701325**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Unim yo'q, bunim yo'q.
Uyimda unim yo'q.
Ishimda unim yo'q.
Aytishga unim yo'q.
Ushbu parchada o'zaro shakldosh bo'lgan so'zlar qaysi turkumlarga mansub?
A) 1 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh
B) 2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh
C) 2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh, 1 o'rinda fe'l
D) 2 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh
2. Yasama so'z vazifadosh ko'makchi bo'lib kelgan gapni aniqlang.
A) *Bobur xastaligi ustiga ko'p ishlab o'zini toliqtirib qo'ygandi.*
B) *Bubur Agradan Kobulga yuborgan bu maktub Mohimga atalgani sezilib turardi.*
C) *Bobur tufayli mana shu qorong'ulikni boyniga olib kelmoqda edi.*
D) *Bobur o'z hayoti haqida bu qadar ochiqchasiga yozgani Xondamirni hayron qoldirdi.*
3. Qaysi gapda yasama so'zni tobelantirgan ibora ishtirok etgan?
A) *Haqiqiy vatanparvarlar jon kuydirib mehnat qilishdan aslo charchamaydilar.*
B) *Vatanga bo'lgan muhabbatim meni xorijliklar yutug'idan ko'z yumishga majbur qilmaydi.*
C) *O'z vatanga dog' tushirish uni sotish degan so'z.*
D) *Vatanni ko'z qorachig'iday asrashni ma'rifatli millatlardan o'rganish kerak.*
4. **parrak, qo'yin, tuk, bu, bo'g'iz, varaq, obro', yuk, ko'ngil, shu**
Berilgan so'zlardan nechtasiga egalik qo'shimchalari qo'shilganda tovush ortishi yuz beradi?
A) 2 B) 4 C) 5 D) 3
5. Qaysi gapda qatnashgan o'zaro shakldosh qo'shimchalar urg'u olish yoki olmasligiga ko'ra farq qiladi?
1. Kechgi taom payti tog'da ko'chki bo'lganligi haqida xabar berildi. 2. Bu yigitcha o'zini oqlashga tirnoqcha nasos topolmadi.
3. Qat – qatgina qatlama, aqling bo'lsa, tashlama. 4. Qadrdon kundaligim, senga hech bir so'z yozmaganimga ancha bo'ldi, mana, bugun qalamdon ichidagi qalamimga yana qo'l uzatdim.
A) 1, 2, 3, 4 B) 2, 3, 4 C) 2, 3 D) 1, 4
6. Ko'chirma gapli qo'shma gap haqida berilgan noto'g'ri hukmni toping.
A) *ko'chirma gap ichida muallif gapi kelsa, muallif gapidan keyin ko'chirma gapning uzilgan qismi nuqta va tire yoki vergul va tire bilan davom etadi.*
B) *muallif gapi ko'chirma gapning ichida kelsa, ko'chirma gapning ikkinchi qismi bosh harf bilan davom etishi mumkin.*
C) *ko'chirma gap muallif gapi ichida kelsa, ko'chirma gap kichik harf bilan boshlanadi va muallif gapi bosh harf bilan davom etadi.*
D) *ko'chirma gap oxiriga qo'yiladigan tinish belgilari qo'shtirnoqdan keyin qo'yilish holati uchraydi.*
7. Berilgan murakkab qo'shma gap tarkibidagi sodda gaplarning kesimlarida fe'lning munosabat shakli orqali ifodalangan qaysi grammatik ma'nolar barcha kesimlarda bir xil?
Agar sen go'daklik zamoningda onang sen bilan qanday hayot kechirganini, o'zingning esa osmon bilan yerning farqini bilmaydigan bir chaqaloq bo'lganingni bilishni istasang, atrofingdagi onalarda qara, ularning qo'llaridagi chaqaloqlarga nazar sol, shunda sen o'z go'dakligingni yorqin tasavvur qilasan va o'zing bundan xulosa chiqarib olasan.
A) *zamon va shaxs-son ma'nosi*
B) *zamon va mayl ma'nosi*
C) *mayl va shaxs-son ma'nosi*
D) *mayl, shaxs-son va zamon ma'nosi*
8. Qaysi so'zlar ham ko'p ma'noli ham shakldosh so'z hisoblanadi?
A) *chaqmoq, rasta, bardam* B) *dunyo, asl, ilik* C) *shox, tovon, es* D) *yog, to'da, asil*
9. Quyida berilgan nechta so'z faqat bir turkum doirasida shakldoshlik xususiyatiga ega?
shox, tovon, es, savdo, qon, in
A) 5ta B) 3ta C) 2ta D) 4ta
10. Urush ko'plarning yostig'ini quritdi.
Berilgan gapda ma'no ko'chishning qaysi turi mavjud?
- A) *metafora* B) *sinekdoxa* C) *vazifadoshlik* D) *metonimiya*
11. Ko'makchi, bog'lovchi, yuklamaga oid birliklar qatnashgan gapni belgilang.
A) *Yozuvchining vazifasi faqat yaxshi asarlar yozish, xalq dilining tarjimoni bo'lish bilan cheklanmaydi.*
B) *Yuragini ezib turgan bu ezgin o'y-u fikrlar bilan chalg'ib, kech tushganini ham sezmay qolibdi.*
C) *Boshqalar qatori o'zbek adabiyotida millatning o'ziga xos olami chuqur hamda ishonarli tasvirlangan asarlar bor.*
D) *Yaxshilarni mahv etgan tuhmat va ig'vodan oldin yomonlarning chirkin qalbida hasad o'ti yongan.*
12. Taqlid so'z eganing aniqlovchisi vazifasini bajargan gapni aniqlang.
A) *Jigarim otashga tegardi jiz-jiz, Sochlarim oqargan shunda, ehtimol.*
B) *Yeti qaroqchi yulduzi tik kelganda qo'ng'ir-qo'ngir ovozdan uyg'onib ketdim.*
C) *Qirlarning g'ir-g'ir shamoli, o'pkalarga moydek tuyilgan totli havosi hammamizning ruhimizni ko'tarib yubordi.*
D) *Chiqib ketayotganida chol-kampir pichir-pichir qilayotganini sezdim.*
13. Tilning mana shu yetukligi uning go'zalligini va foydalanuvchining, ya'ni so'zlovchi yoki yozuvchining nutqiy mahoratini ta'minlaydi.
Ushbu gapdagi bog'lovchilar haqida bildirilgan to'g'ri hukmlarni belgilang.
1) biriktiruv bog'lovchisi uyushiq vositasiz to'ldiruvchilarni bog'lash uchun qo'llangan; 2) aniqlov bog'lovchisi uyushiq aniqlovchilarni bog'lash uchun qo'llangan; 3) ergashtiruvchi bog'lovchi ajratilgan uyushiq aniqlovchini ajratish uchun qo'llangan
A) 1, 2, 3 B) 1, 2 C) 1, 3 D) 2, 3
14. Quyida berilgan qaysi gapda yordamchi so'z turkumlarining har bir turiga oid birliklar qatnashgan?
A) *U nihoyatda ziyrak, idrokli, keng mushohadali, o'ta qiziquvchan, uquvli, bilimga chanqoq, mehnatkash edi va shu fazilatlar bilan ajralib turardi.*
B) *Bu zanjir ila zamonga daxldorsan, sen ham ahli olam qatori uchinchi ming yillikda yashamoqdasan.*
C) *Bu maqsad sari qo'yilgan birinchi qadamgina emas, balki kelajakka ishonch belgisidir.*
D) *Siz ham bu ishga qadam qo'yishdan ilgari bir karra o'ylab ko'rsangiz bo'larmidi?*
15. Bundan anglagan tushuncham shu bo'ldiki, ba'ri insonlar faqatgina yeyish uchun yashaydilar, ba'zilari yashash uchungina yeydilar.
Ushbu gap haqida berilgan to'g'ri hukmni aniqlang.
A) *bosh gap tarkibida bitta yasama so'z qatnashgan*
B) *ergash gap(lar) tarkibida yasama so'zning yasama so'zga tobelanishi kuzatiladi*
C) *ushbu gap bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap*
D) *ushbu murakkab qo'shma gapdagi barcha yasama so'zlarning yasalish asosi ot turkumiga mansub*
16. Berilgan so'zlardan nechta noto'g'ri yozilgan?
halifa, xilvatgoh, muholif, xassos, ehrom, shukuxli, taxsin
A) beshtasi B) ikkitasi C) uchta D) to'rttasi
17. O'g'il ham qiz ham albatta uyda ko'chada o'z fe'li muomalasi bilan boshqalarga o'rnak bo'lishi kerak.
Ushbu gapda tushurib qoldirilgan tinish belgilari haqida to'g'ri fikrni aniqlang.
A) 5 o'rinda vergul, 1 o'rinda tire tushurib qoldirilgan
B) 4 o'rinda vergul, 1 o'rinda tire tushurib qoldirilgan
C) 6 o'rinda vergul tushurib qoldirilgan
D) 4 o'rinda vergul tushurib qoldirilgan
18. Men sizga beg'ubor yaylov havosida chiniqqan, bir necha bor yirtqich hayvonlar hujumiga yo'liqqan qo'rqmas va kamtar, kamgap va qaysar bir bola haqida hikoya qilmoqchiman.
Berilgan gapdagi sodda yasama fe'l(lar) qanday gap bo'lak(lar)ga tobelanib kelgan?
A) *sifatlovchi aniqlovchiga*
B) *vositasiz to'ldiruvchiga va kesimga*
C) *vositali to'ldiruvchiga*
D) *holga va sifatlovchi aniqlovchiga*
19. Qaysi gapda ega turg'un birlik bilan ifodalangan?
A) *Qalbi qog'ozdek oppoq, qog'ozdek lovullan yonadiganlar chinakam yozuvchi hisoblanadi.*
B) *Endi qo'ynimni puch yong'oqqa to'ldirish yetmay turgandi.*
C) *Ko'nglim g'ashligidan siqilib hali uyga kiramam, hali ko'chaga chiqaman.*

- D) *Boshqalarga tushgan og'ir musibatdan ezilib yig'i-sig'I qilib olishdi*
20. Berilgan gapda qaysi gap bo'laklari uyushib kelgan?
Hatto namanganliklarning olis yo'l bosib charchab kelgan, og'iz-burnidan olov sohadigan "otash arava"ni o'ylash uchun, qirq bog' beda, yuz paqir suv olib chiqqanlari haqida hangomalar ham bor.
A) *sifatlovchi aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi*
B) *vositali to'ldiruvchi, kesim*
C) *sifatlovchi aniqlovchi, vositasiz to'ldiruvchi*
D) *vositasiz to'ldiruvchi, vositali to'ldiruvchi*
21. Qaysi gapda teng bog'lovchi uyushiq to'ldiruvchini bog'lamagan?
A) *Fan - qayiq va kemalar uchun ochiq okeandir: biri unda oltin xirmonlarni to'plasa yig'sa, biri unda mayda baliqlar ovlash bilan band.*
B) *Dunyoda turmoq uchun dunyoviy fan va ilmi o'rganish lozimdur, zamona ilmi va fanidan bebahra millat boshqalarga poymol bo'lur.*
C) *Bo'honchilar, chindan ham, baxtsiz maxluqlarki, o'z g'alabalari natijasida yuzlari battarroq qorayganini va ichlari yana battarroq chirkinlashganini sezmaydilar.*
D) *Kuchli va oliyyanob tabiatlilar hamma asrashga qodir bo'lgan haqiqat yordamida yolg'onni zangidek oyoqosti qilib tashlaydilar.*
22. Yaxshi bo'lg'in, hatto dushmaning oson
Seni deymas yaramas, yomon.
Tanburning ovozi soz chiqib tursa,
Qulog'in buramas sozchi hech qachon.
She'riy parchadagi ko'makchi morfemalar haqida bildirilgan noto'g'ri fikrlarni toping.
1) 2ta qaratqich, 2ta tushum kelishigi qo'shimchasi qo'llangan; 2) 2ta buyruq-istak mayli qo'shimchasi mavjud; 3) 3ta egalik qo'shimchasi qo'llangan; 4) 3ta so'z yasovchi qo'shimcha qo'llangan.
A) 3, 4 B) 1, 4 C) 1, 2 D) 2, 3
23. Berilganlardan ikkitadan ko'makchi morfemaga ega bo'lgan tub so'zlarni belgilang.
1) borayotganlar; 2) o'zgarish; 3) kechirim; 4) sog'intirdi; 5) o'qiydigan
A) 2, 3 B) 2, 5 C) 1, 4, 5 D) 1, 4
24. "Quyoshsiz gullar ochilmaydi, sevgisiz baxt, ayolsiz muhabbat yo'q, onasiz qahramon ham, shoir ham tug'ilmaydi. Mehri cheksiz, butun dunyoni ko'kragi bilan boqqan ayol-Onani sharaflylik..."
Berilgan matnda asosi shakldoshlik xususiyatiga ega fonetik yozuv asosida yozilgan yasama so'zlar miqdori nechta?
A) 1ta B) 2ta C) 3ta D) 4ta
25. Quyidagilardan Zokirjon Xolmuhammad o'g'li Furqat haqidagi ma'lumotlarni aniqlang.
1. Sakkiz yoshida Fariddin Attorning "Mantiq ut-tayr" dostonini yod olgan.
2. 21-22 yoshida devon tartib bergan.
3. Chimyonda maktabdorlik, shuningdek, kosiblik bilan shug'ullangan.
4. Ilmi nujum, tabobat bilan shug'ullangan.
A) 1, 2, 4 B) 1, 3, 4 C) 2, 3 D) 1, 2, 3, 4
26. Quyidagi qaysi asar she'riy roman hisoblanmaydi?
A) "Surat" (Mirtemir)
B) "Yevgeniy Onegin" (Pushkin)
C) "Ziyod va Adiba" (Mirmuhsin)
D) "Don Juan" (Bayron)
27. "... maktabdan chiqarib olib, qizimga Ko'kqamish ko'lida qo'y sog'dirib, chorvachilik ilmini o'rgatayin, qo'y sog'moqqa usta bo'lsin".
Xalq dostonlaridagi qaysi ota o'z farzandi haqida shunday qayg'urgan?
A) *Boybo'ri* B) *Avaxxon* C) *Boysari* D) *Shoir vazir*
28. Onasining vafot etishi, otasining falaj bo'lib qolishi sababli kosiblik bilan ro'zg'or tebratishga majbur bo'lgan ijodkorni aniqlang.
A) *Zavqiy* B) *Avaz O'tar* C) *Maxtumquli* D) *Muqimiy*
29. Qaysi javobda Oybekning "Dilbar davr qizi" asari bilan bir xil janrdagi asar nomi berilgan?
A) "Baxtigul va Sog'indiq"
B) "Nur qidirib"
C) "Mahmud Tarobiy"
D) "Bolalik"
30. Navoiyning tazkirachilikka oid asarini belgilang.
A) "Mezon ul-avzon"
- B) "Muhokamatul-lug'atayn"
C) "Majolis un-nafois"
D) "Sab'atu abhur"
31. Quyidagi misralar qaysi adib qalamiga mansub?
"Menda qolsa, ijod jarayonida qandaydir ilohiyot bor, degan bo'lur edim.
Haqiqiy ijodkor Xudo ko'ngliga solganda qo'lga qalam oladi. Chinakam badiiy asar yozilmaydi, tug'iladi!"
A) *O'tkir Hoshimov* B) *Abdulla Qahhor* C) *Odil Yoqubov* D) *Asqad Muxtor*
32. Muhammad Rizo Ogahiy o'zbek tiliga tarjima qilgan tarixiy asarlarni aniqlang.
1) "Shoh va gado"; 2) "Guliston"; 3) "Axloqi Muhsiniy"; 4) "Haft paykar"; 5) "Ravzat us-safo"; 6) "Badoye ul-vaqoye"
A) 1, 5, 6 B) 3, 5, 6 C) 1, 3, 5 D) 2, 4, 6
33. Har kima bo'lsa tabiat o'z yemak,
Ollina kelsa mashaqqat sabr etar,
Kim badan beslar esa keng aysh uza,
Toryerga o'g'rasa eldan kelar.
Ushbu she'r Sayfi Saroyining "Guliston bit-turkiy" asaridagi qaysi hikoyat xulosasi sifatida keltiriladi?
A) *Tuz haqini to'lagan No'shiravoni odil haqidagi hikoyat*
B) *Sayohatga chiqqan ikki xurosoniy faqir haqidagi hikoyat*
C) *Bir kurashchi pahlavon hamda uning oqibatsiz shogirdi haqidagi hikoyat*
D) *O'g'ri va tilanchi haqidagi hikoyat*
34. 100000 misradan ortiqroq she'r yozgan, lekin bizgacha 2000 misraga yaqin she'ri yetib kelgan shoir nomini ko'rsating.
A) *Fuzuliy* B) *Rudakiy* C) *Rumiy* D) *Sa'diy*
35. Menga yaxshi dedi yor birla o'lmak,
Na lozim g'am bilan dunyoda qolmak!
Shu so'zni aytti, tig' urdi o'zig'a,
Ko'rinmay qoldi keng olam ko'zig'a.
Ushbu she'riy parchada qaysi adabiy qahramon holati tasvirlangan?
A) *Farhod, "Farhod va Shirin"*
B) *Majnun, "Layli va Majnun"*
C) *Suhayl, "Suhayl va Guldursun"*
D) *Suhayl, "Sab'ayi sayyor"*
36. Quyidagi baytda qaysi badiiy san'at qo'llanmagan?
Navbahor ayyomi bo'lmish, men diyor-u yorsiz,
Bulbul o'lg'andek xazon fasli gul-u gulzorsiz.
A) *tashbeh* B) *tazod* C) *talmeh* D) *tanosub*

BIOLOGIYA

37. Oq ko'zli erkak drozofila pashshasining somatik hujayrasi mitoz sikli metafaza bosqichida ko'z rangini belgilovchi allellardan A va a genlari soni nechaga teng?
A) *A-1 va a-2*
B) *A-0 va a-1*
C) *A-0 va a-2*
D) *A-2 va a-2*
38. Tishlarning qoramtir rangi ikkita dominant gen ta'sirida rivojlanadi. Bu genlarning biri autosomada, ikkinchisi X xromosomada joylashgan. Bu belgining autosomada joylashgan turiga ega bo'lgan erkak va jinsga birikkan turiga ega bo'lgan ayol oilasida tishlari normal bo'lgan qiz va o'g'il tug'ildi. Ushbu oilada tug'ilgan farzandlar orasidan tishlari normal o'g'il bolalarning tug'ilish ehtimolini (%) toping?
A) 12,5 B) 50 C) 25 D) 75
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlashga, digeterozigotna genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning necha foizini genotip jihatdan ota-onadan farq qiluvchi organizmlar tashkil qiladi.
A) 75 B) 25 C) 37,5 D) 31,25
40. DNK bo'lagi genomning ma'lum joyidan chiqib ketishi (a) va kirishi (b) qanday nomlanadi?
A) *a-inversiya; b-ekssiziya*
B) *a-deletsiya; b-duplikatsiya*
C) *a-insersiya; b-ekssiziya*

- D) *a-ekssiziya; b-insersiya*
41. Fotosintezning qorong'ulik bosqichi reaksiyalarida 18 molekula CO₂ birlashtirish jarayoni uchun necha molekula ATF molekulasi sarflanadi?
A) 18 B) 54 C) 72 D) 36
42. Makkajo'xori diploid navi tetraploid navidan olingan chang donasi bilan changlantirildi. Urug'lanish jarayonidan so'ng hosil bo'lgan bitta murtak hujayrada (a) va bitta (b) endosperm hujayrasida (b) nechta xromosoma bo'ladi?
A) *a-30; b-40*
B) *a-30; b-70*
C) *a-40; b-70*
D) *a-70; b-30*
43. Bir sinfga mansub o'simliklar navlarini aniqlang.
A) *Yulduz, Toshkent-1, Ulug'bek-600*
B) *Zarg'aldoq, Nimrang, Samarqand-3*
C) *Zarafshon, Buxoro-9, Sangzor*
D) *Vatan, Sangzor, Yulduz*
44. Quyidagilar orasidan odam tanasiga oid noto'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) *Qorin bo'shlig'i pastki qismidagi organlar ishini orqa miyaning dumg'aza segmentidan chiquvchi parasimpatik nerv tolalari boshqaradi.*
B) *Yurak ishini orqa miyaning dumg'aza segmentidan chiquvchi parasimpatik nerv sistemasining tolalari boshqarmaydi, bel umurtqasining ro'parasida oshqozon osti bezi joylashgan.*
C) *Siydik pufagi ishini orqa miyaning dumg'aza segmentidan chiquvchi parasimpatik nerv sistemasining tolalari boshqarmaydi.*
D) *Orqa miyaning bo'yin segmenti tolalari ichak faoliyatini boshqarishda ishtirok etmaydi, yurak faoliyatini boshqarishda adashgan nerv tolalari ishtirok etadi.*
45. Paleozoy (a) va mezozoy (b) eralariga xos biologik progresslarni aniqlang.
1) qushlarda to'rt kamerali yurak; 2) qirg'uloqsimonlarda urug';
3) hasharotlarda qanot; 4) stegosefallarda besh barmoqli oyoqlar;
5) sutemizuvchilarda jun qoplami; 6) sudralib yuruvchilarda qalin po'choq bilan qoplangan tuxum
A) *a-3,4; b-1,2* B) *a-2,6; b-1,5* C) *a-1,4; b-5,6* D) *a-1,3; b-2,5*
46. Biosfera evolutsiyasining uchinchi bosqichida qanday jayaronlar sodir bo'lgan?
1) dastlabki ko'p hujayrali organizmlar paydo bo'lishi; 2) biosfera gomeostaz holatining buzilishi; 3) qanotli hasharotlar rivojlanishi; 4) "parnik effekti" natijasida harorat ko'tarilishi; 5) qirg'oqqa yaqin joylashgan suvo'tlar tanasining tabaqalashuvi; 6) kislotali yomg'irlar yog'ishi oqibatida hosildorlikning keskin kamayib ketishi
A) *1,5,6* B) *2,3,4* C) *2,4,6* D) *1,3,4*
47. Quyida berilgan organizmlar orasida urg'ochilari gomogametal (a), erkaklari geterogametal (b) organizmlarni aniqlang.
1) nandu; 2) skuns; 3) kondor; 4) malla revun; 5) tapir; 6) lama; 7) tasqara
A) *a-2,4; b-5,6*
B) *a-4,5; b-2,7*
C) *a-2,6; b-1,7*
D) *a-5,6; b-1,3*
48. Komplementar irsiylanishda epistaz irsiylanish kabi ...
1) allel bo'lmagan genlarning o'zaro ta'siri kuzatiladi; 2) digeterozigota duragaylarning avlodida 9 xil genotipik sinf hosil bo'ladi; 3) belgining rivojlanishi dominant genlar soniga bog'liq bo'ladi; 4) bir gen belgiga bevosita ta'sir qilsa, ikkinchisi bilvosita ta'sir qiladi
A) *3,4* B) *2,3* C) *1,2* D) *1,4*
49. Vegetativ nerv sistemasi bo'limlari va ularning funksiyasi o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
a) parasimpatik; b) simpatik
1) sistolani tezlashtiradi; 2) nafas olish tezligini kamaytiradi; 3) ichak peristaltikasini sekinlashiradi; 4) qovuq muskullarini qisqartiradi; 5) o'pka ventilatsiyasini ko'paytiradi
A) *a-3; b-1,5*
B) *a-4,5; b-2,3*
C) *a-3,5; b-1,2*
D) *a-2,4; b-3,5*
50. II qon guruhiga ega rezus musbat, sog'lom o'g'il bolaning katta qon aylanish doirasi arteriyalardagi qon plazmasida qanday moddalar bo'ladi?
A) *antitanalar, insulin, agglyutinini β, gemoglobini, glyukoza, fermentlar*
- B) *gormonlar, vitaminlar, antitanalar, glyukoza, agglyutinogen A*
C) *antigemofil omil, agglyutinini β, gormonlar, vitaminlar, rezus omil*
D) *aminokislota, mochevina, kreatinin, tiamin, agglyutinini β*
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lning harakatida ishtirok etadi
A) *1,4,5* B) *1,5* C) *2,6* D) *3,4,7*
52. Quyidagi belgilar orasidan sog'lom odamning siydik qopiga xos bo'lmagan belgilarni ajrating.
1) murtak varaqasining endodermasidan rivojlanadi; 2) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 3) 1-2 bel umurtqalari ro'parasida joylashgan; 4) muskul hujayralarida bitta yadro va kalta miofibril tolachalari bo'ladi; 5) simpatik nerv sistemasi ta'sirida muskullari bo'shashadi; 6) siydik qopi devorida proprioretseptorlari joylashgan; 7) adashgan nerv ta'sirida siydik qopi muskullari qisqarib siydik ajraladi
A) *1,2,3* B) *1,5,7* C) *3,6,7* D) *3,4,5*
53. Sezgi analizatorlari haqidagi to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
B) *Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilimfa suyuqligi bo'ladi.*
D) *Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.*
54. Qoramol tasmaimon chuvalchangida nerv sistemasining sodda tuzilganligi, to'rtta so'rg'ichining bo'lishi hosil qilish organlarining yo'qolib ketganligi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
A) *biologik progress, umumiy degeneratsiya*
B) *umumiy degeneratsiya, biologik regress*
C) *idoadaptatsiya, biologik regress*
D) *biologik progress, aromorföz*
55. Daryo qisqichbaqasi organlari ularning soni bilan juftlang.
a) 10ta; b) 8 ta; c) 6ta; d) 4ta; e) 2ta
1) murakkab ko'zlari; 2) dum suzgichi; 3) pastki jag'lari; 4) haqiqiy yurish oyoqlari; 5) qisqichlari; 6) ikki shoxli qorinoyoqlari; 7) mo'ylovlari; 8) jag'oyoqlari; 9) yuqori jag'lari
A) *a-6; b-4; c-8; d-3,7,9; e-1,2,5*
B) *a-6; b-4; c-8; d-2,3,7; e-1,5,9*
C) *a-6; b-4; c-8; d-2,7,9; e-1,3,5*
D) *a-6; b-4; c-8; d-3,5,9; e-1,2,7*
56. Bosh skeleti miya qutisi, jag'lar, jabra ravoqlari va jabra qopqog'idan tashkil topgan baliqlarni aniqlang.
1) beluga; 2) qilquyruq; 3) gigant akula; 4) tikandum skat; 5) oqcha; 6) dengiz tulkisi
A) *3,4,6* B) *2,5,6* C) *1,2,5* D) *3,4,5*
57. Qushlarning qanday patlarida ilgakchalar mavjud emas?
1) par; 2) qoplag'ich patlar; 3) qoqish patlar; 4) momiq patlar; 5) boshqarish patlari
A) *2,4* B) *1,5* C) *1,4* D) *3,5*
58. Organizm (a) va biosfera (b) darajasidagi hodisalarni aniqlang.
1) gomologik xromosomalar orasidagi konjugatsiya jarayoni; 2) kapalak qurtining metamorfozi; 3) uglerod-biogen migratsiyasi; 4) translokatsiya; 5) lishaynikda suvo't va zamburug'ning o'zaro munosabati; 6) qirg'ovul kenja turlarning paydo bo'lishi; 7) yaylovda o'suvchi o'simliklar va o'txo'r hayvonlarning o'zaro munosabati
A) *a-1,6; b-3* B) *a-2,4,6; b-7* C) *a-5,7; b-6* D) *a-2,5; b-3*
59. Oq po'panak va sil batsillasi uchun umumiy bo'lmagan xususiyatlarini aniqlang.
A) *Eukariot organizm, irsiy axboroti faqat sitoplazmada joylashgan.*
B) *Membranasiz ikki qator lipid va oqsil molekullaridan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiyada qatnashadi.*
C) *Translyatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi, spora hosil qiladi.*
D) *Irsiy axboroti DNK molekulasida joylashgan, hujayrasi qobiq bilan*

o'ralgan.

60. Hujayra qobig'i sellulozadan iborat organizmlarga zarar keltiruvchi, hujayra qobig'i murein moddasidan iborat organizmlarni aniqlang.
1) gommoz qo'zg'atuvchisi; 2) nozema; 3) vertitsill; 4) agrobakterium; 5) leyshmaniya; 6) zang zamburug'i; 7) tamaki mozaikasi
A) 6,7 B) 2,5 C) 3,6 D) 1,4
61. Drosophila somatik hujayrasida sodir bo'ladigan mitoz jarayoni haqida to'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) profazada ikki xromatidali xromosomalar soni 16 ta; 2) anafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 16 ta; 3) metafazada ikki xromatidali autosomalar soni 6 ta; 4) anafazada xromosomalar soni 16 ta; 5) metafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 8 ta; 6) interfaza G₁ davrida ikki xromatidali xromosomalar soni 8 ta
A) 2,6 B) 3,5 C) 1,4 D) 5,6
62. Baqa lichinkasida tashqi jabralarining ichki jabralariga almashinishi o'zgaruvchanlikning qaysi turiga misol bo'ladi?
A) genotipik-ontogenetik
B) fenotipik-modifikatsion
C) fenotipik-ontogenetik
D) genotipik-rekombinativ
63. HaeIII restriktazasi uchun xos belgilarni ko'rsating.
A) to'rtta nukleotid juftligini taniydi, tarkibi bo'yicha transpazonga o'xshaydi
B) peptid bog' mavjud, to'rtta nukleotid juftligini taniydi
C) vodorod bog' mavjud, tarkibi transpazon bilan o'xshash
D) DNKni yopishqoq uchlar hosil qilib kesadi, peptid bog'larni uzadi
64. Ildizdagi murtakdan yangi novda hosil qiladigan, barglari murakkaab o'simliklar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) shirinmiya; 2) terak; 3) na'matak; 4) olma; 5) o'rik; 6) gilos; 7) yantoq
A) 4,6 B) 2,7 C) 3,5 D) 1,3
65. Nastarin qaysi jihatlari bilan tokka o'xshaydi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiligi; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarining novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) gulpoyasining shoxlanishi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 4,5
66. Quyidagi javoblarning qaysilaridan gullari bir xil to'pgullarda joylashgan o'simliklar juftlangan?
1) karrak va kakra; 2) javdar va bug'doyiq; 3) arpa va sholi; 4) kavrak va kakra; 5) bo'znoq va shuvoq; 6) tol va oqqayin; 7) shashir va andiz; 8) kelinsupurgi va bo'tako'z
A) 1,2,5,6 B) 2,4,7,8 C) 1,3,4,6 D) 2,3,5,8
67. Makkajo'xori haqida to'g'ri ko'rsatilgan ma'lumotni aniqlang.
A) Poxol poyasi bir metrdan oshadigan, bo'g'imlarga bo'lingan, tik o'suvchi ko'p yillik o'simlik.
B) Urug'dagi murtagi ildizcha, poyacha va ikkita bargchadan tashkil topgan.
C) Gullari mayda, rangsiz, ayrim jinsli, urug'chi gullar so'ta to'pgulida tashkil joylashgan.
D) Chatnaydigan mevasi quruq, etsiz, ko'p urug'li.
68. Zuxrasoch o'simligining sporadan rivojlanuvchi bo'g'inida qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniy; 6) anteridy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gameta
A) 4,6,10 B) 1,2,3 C) 5,6,7 D) 7,8,9
69. Funariyada sporadan rivojlanuvchi bo'g'inda qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) yashil ipcha; 2) kurtakcha; 3) poya; 4) barg; 5) arxegoniy; 6) sporangiyband; 7) anteridy; 8) sporalar; 9) rizoid; 10) sporangiy
A) 1,2,9 B) 5,7,8 C) 6,8,10 D) 3,4,10
70. Burchoqning gajagi (a) va zirkning tikani (b) qaysi a'zodan hosil bo'lgan va ular o'zaro qanday a'zolar (c) hisoblanadi?
1) bargning shakl o'zgarishidan; 2) novdaning shakl o'zgarishidan; 3) po'stloqning shakl o'zgarishidan; 4) yombargchani shakl o'zgarishidan; 5) gomologik; 6) analogik
A) a-2, b-2, c-5 B) a-3, b-4, c-6 C) a-1, b-1, c-5 D) a-1, b-2, c-6
71. Bitta biogeografik viloyatda tarqalgan hayvonlar juftligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.

1) alligator va iguana; 2) tasqara va kolibri; 3) kapachi va ndandu; 4) skuns va shinshila; 5) orangutan va shinshila; 6) los va bizon
A) 3,4,5 B) 1,2,5 C) 1,2,6 D) 3,5,6

72. Organizmlarning qaysi sistematiq guruhlari aromorfozlar natijasida paydo bo'lgan?
1) tog'ayli baliqlar; 2) suyakli baliqlar; 3) tikandum skat; 4) sudralib yuruvchilar; 5) panjaqanotli baliqlar; 6) latimeriya; 7) soxta kurakburun
A) 1,2,3 B) 1,2,4 C) 4,5,7 D) 3,6,7

KIMYO

73. 0,2 mol natriy peroksidni regeneratsiya qilish uchun tarkibida hajm jihatdan 2% CO₂ tutgan havodan qancha hajm (litr, n.sh) zarur?
A) 224 B) 896 C) 448 D) 112
74. Glyukoza neytral yoki ishqoriy muhitda sekin oksidlanganda hosil bo'ladigan oksikislotadagi uglerodning oksidlanish darajalari yig'indisini aniqlang.
A) +3 B) +2 C) +6 D) +4
75. Quyidagi berilganlardan faqat oksidlovchilarni ajrating.
1) NaMnO₄; 2) H₂SO₄; 3) H₂S; 4) CrO₃; 5) NH₃; 6) HClO₄
A) 1,2,3 B) 1,2,4,6 C) 4,5,6 D) 1,2,5
76. DNK qo'sh spirali tarkibidagi nukleotidlarda 3700 ta azot atomi bor bo'lsa, nukleotidlar sonini toping. (nukleotidlarning 20% ini guanin tashkil etadi)
A) 600 B) 1000 C) 1200 D) 800
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislotaga eritmasida eritilganda fosfat kislotaga miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 360 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 85,2 B) 72 C) 98,4 D) 14,2
78. Maltoza gidrolizidan olingan glukoza massasi boshlang'ich disaxarid massasidan 14,4 grammga ortiq bo'lsa, undan olingan moy kislotaning yetarli miqdordagi Mg metalli bilan o'zaro ta'siridan qancha hajm (l.n.sh.) ga ajraladi?
A) 8,96 B) 35,84 C) 22,4 D) 17,92
79. 54 g glukoza kuchli oksidlovchilar bilan oksidlanganda olingan kislotaga nechta gramm 12% li o'yuvchi natriy bilan ta'sirlashadi?
A) 100 B) 300 C) 200 D) 400
80. 3-brompropandan Shorigin usuli bo'yicha olingan organik modda tarkibidagi sp³ va sp² – gibridlangan orbitalar sonini mos ravishda aniqlang.
A) 4:6 B) 8:12 C) 6:4 D) 12:8
81. 14,7 g ortofosfat kislotasi 33,3 g noma'lum asos bilan reaksiyaga kirishganda (MeOH);PO₄ tuzi hosil bo'ldi. Bunda qancha (ml) suv hosil bo'ladi?
A) 4,95 B) 9,15 C) 8,1 D) 3,6
82. Qahrabo kislotaning kalsiyli tuzidan qanday sikloalkan olinadi?
A) siklobutan B) siklopropan C) siklogeksan D) siklopentan
83. Tarkibida 1 ta sp³-sp² bog' va 16 sp³ gibrid orbital tutgan benzol gomolog(lar)i nitrolanganda nechta turdagi mononitrobirikma hosil bo'ladi? (yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 6 B) 4 C) 10 D) 8
84. Elektrolitning dissotsiatsiyalanish konstantasi qiymatining o'zgarishi nima(lar)ga bog'liq?
1) elektrolit tabiatiga; 2) erituvchi tabiatiga; 3) konsentratsiyaga; 4) haroratga
A) faqat 4 B) 1,2,3,4 C) 1,2,3 D) 1,2,4
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
HF→H₂O→NH₃→CH₄ a) ortadi; b) kamayadi
A) 1-a; 2-b; 3-a B) 1-b; 2-a; 3-a C) 1-b; 2-b; 3-b D) 1-b; 2-a; 3-b
86. 6,72 litr (n.sh.) butan tarkibidagi vodorod atomlari sonini aniqlang.
A) 7·N_A
B) 2,4·N_A
C) 3·N_A

- D) 3,6·N_A
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 20% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 3/16; 9/16; 1/4
B) 1/9; 2/3; 2/9
C) 3/10; 3/10; 2/5
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Noma'lum elementning oxirgi elektronining kvant soni qiymati $n=3$; $l=2$; $m_l=x$; $m_s=-1/2$. Agar shu qiymatlar yig'indisi 3,5 ga teng bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) Ni B) Sc C) Ti D) Co
89. 20,3 g MgA₂·6H₂O tarkibli kristallogidrat 39,2 ml suvda eritilganda eruvchanligi 19 g bo'lgan tuzning to'yingan eritmasi hosil bo'ldi. Tuzni aniqlang.
A) MgBr₂
B) MgI₂
C) MgCl₂
D) MgF₂
90. 0,8 mol to'yingan bir atomli spirtning 1/4 qismi yonishdan olingan CO₂ massasi shu spirtning 3/4 qismi oksidlanishidan olingan aldegid massasidan 9,2 g kam. Spirtni aniqlang.
A) metanol B) butanol C) propanol D) etanol
91. Temperatura koeffitsiyentlari 3 va 2 bo'lgan ikkita reaksiyaning boshlang'ich temperaturalari tegishli ravishda 20°C va 30°C ga teng. Qanday temperaturada (°C) birinchi reaksiyaning tezligi ikkinchisidan 6,75 marta katta bo'ladi?
A) 50 B) 40 C) 60 D) 30
92. Tarkibida 70 % suv saqlagan 200 g NaOH eritmasi bug'latilib, tarkibida 10 % suv saqlagan eritma olindi. Eritma tarkibidagi suvning massasini (g) aniqlang.
A) 4,56 B) 5,56 C) 6,67 D) 6,06
93. 5 molyalli eritma tayyorlash uchun takibida 140 g KOH saqlagan 4 molyalli eritmaga yetarli miqdorda KOH qo'shildi. Hosil bo'lgan eritmadagi KOH ning massa ulushini (%) hisoblang.
A) 16,2 B) 21,9 C) 12,9 D) 39,1
94. Atomlari soni 1:0,5 nisbatda bo'lgan saxaroza va suv 55°C da aralashirilganda 210 g cho'kma va 2175 g to'yingan eritma hosil bo'ladi. Eritma tayyorlash uchun olingan saxaroza va suv massalarini (g) aniqlang.
A) 1134, 1251
B) 1500, 885
C) 1710, 675
D) 1410, 975
95. Eritmadagi H⁺ ionlari OH⁻ ionlaridan 10⁴ marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 9 C) 5 D) 10
96. XO₄³⁻ → X³⁻ Ushbu qaytarilish jarayonida X³⁻ qabul qilgan elektronlar soni dastlabki X ning protonlari sonidan 15/8 marta kam bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) P B) As C) N D) Sb
97. Oksidlanish-qaytarilish reaksiyasida 33,4 g xlorat ionlari 2,4·N_A dona elektron biriktirib oldi. Qaytarilish mahsulotini toping.
A) Cl⁻
B) ClO₄⁻
C) ClO₂⁻
D) Cl₂⁰
98. Tarkibida 0,25 mol AgNO₃, 0,25 mol NaNO₃, 0,25 mol CuSO₄ bo'lgan eritmalar solingan elektrolizyorlar tok manbaiga ketma-ket ulangan. Eritmalar 6,7 A tok yordamida 7200 sekund davomida elektroliz qilingan bo'lsa, katodlarda (inert elektrod) ajralgan moddalar massasini (g) mos ravishda aniqlang.
A) 27,25; 0,5; 16
B) 27; 0,25; 16
C) 27,25; 0,25; 16
- D) 27; 0,5; 16
99. 30,6 g metall oksididan 160,2 g metall bromid olingan. Metallning ekvivalentini aniqlang.
A) 28 B) 17,33 C) 9 D) 18,67
100. Kaliy permanganat va natriy nitratdan iborat (mol nisbati 1:1) aralashma qizdirilganda olingan kislorod mis naychadan o'tkazildi. Bunda mis naychani 40% i oksidlandi. Olingan nay 320 g 98% li sulfat kislota to'liq erisa, boshlang'ich aralashmadagi kaliy permanganat massasini (g) aniqlang.
A) 23,7 B) 31,6 C) 63,2 D) 15,8
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, litiyning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,1 B) 0,2 C) 0,3 D) 0,4
102. MeSO₄ ning 100 g 10% li to'yingan eritmasiga shu tuzdan 6,9 g qo'shildi va qizdirildi. So'ngra eritma boshlang'ich haroratga qadar sovutildi. Natijada 13,9 g MeSO₄ · 7H₂O cho'kmaga tushdi. Kristallogidratdan kristalizatsion suv to'liq chiqarilsa necha gramm MeSO₄ qoladi?
A) 15,2 B) 3,6 C) 18 D) 7,6
103. xCaCO₃=yCaCO₃+zCaO+zCO₂ ifodada x, y, z, z koeffitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 5:1:4:4 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 60 B) 80 C) 75 D) 50
104. Azot, azot(II) oksid va azot(IV) oksiddan iborat 60 ml gazlar aralashmasi suvdan o'tkazilganda 30 ml gaz yutilmay qoldi. Yutilmay qolgan gazlar aralashmasiga 20 ml kislorod qo'shilganda aralashmaning hajmi 44 ml ga teng bo'ldi. Boshlang'ich aralashmadagi azotning hajmiy ulushini (%) aniqlang.
A) 40 B) 50 C) 30 D) 20
105. Rux metalli ikki xil konsentratsiyali nitrat kislotalarda eritilganda ajralgan NO va N₂O larning hajmlari teng bo'lsa, reaksiyaga kirishgan Zn larning mol nisbatni aniqlang.
A) 3:8 B) 3:4 C) 2:1 D) 1:1
106. Laboratoriya natriy nitritdan azot olish jarayonida azot bilan birga qo'shimcha sifatida NH₃, NO va O₂ gazlar aralashmasi ajralib chiqadi. Shu aralashma tarkibidagi azot (II) oksid qanday ajratib olinadi?
A) qizdirilgan mis ustidan o'tkazilib
B) nitrat kislota eritmasidan o'tkazilib
C) temir (II) sulfat eritmasidan o'tkazilib
D) distillangan suvdan o'tkazilib
107. Molekulyar massasi (m.a.b) 4 ta azot atomi massasiga teng alkenni aniqlang.
A) buten B) etilen C) penten D) propen
108. Etan va butan aralashmasi yondirilganda hosil bo'lgan karbonat angidrid miqdori suvning miqdoridan 0,6 molga kam, sarfangan kislorod miqdori esa hosil bo'lgan karbonat angidrid miqdoridan 1,3 molga ko'p bo'lsa, boshlang'ich aralashmadagi butanning miqdorini (mol) aniqlang.
A) 0,4 B) 0,3 C) 0,5 D) 0,2